

Talmud Pesachim 100b-101a

Regarding people who make kiddush in Synagogue: Rav says that they have not fulfilled the Mitzvah of wine, but they have fulfilled the Mitzvah of kiddush. Shmuel says they have not even fulfilled the Mitzvah of kiddush. According to Rav, why do they make kiddush at home? For the other family members. According to Shmuel, why do they make kiddush in Synagogue? For the guests who eat, drink and sleep in the Synagogue. And Shmuel is consistent with himself, because he holds that kiddush must be said in the place when one eats.

תלמוד בבלי מסכת פסחים דף ק: - ק:
 אותם בני אדם שקידשו בבית הכנסת. אמר רב: ידי יין - לא יצאו, ידי קידוש - יצאו. ושמואל אמר: אף ידי קידוש לא יצאו. אלא לרב, למה ליה לקדושי בביתיה? - כדי להוציא בניו ובני ביתו. ושמואל, למה לי לקדושי בבי כנישתא? - לאפוקי אורחים ידי חובתן, דאכלו ושתו וגו' בבי כנישתא. ואדא שמואל לטעמיה, דאמר שמואל: אין קידוש אלא במקום סעודה.

Rashi Pesachim 100b

They have not fulfilled the Mitzvah of wine - that if they have wine to drink in their home they are obligated to make a separate bracha of borei p'ri hagafen. They are not covered by the bracha they made in Synagogue, since they have moved to a different location.

רש"י מסכת פסחים דף קא:
 ידי יין לא יצאו - שאם יש להם יין לשתות בביתם - חייבין לברך בורא פרי הגפן, שאינם פטורין בברכת הכוס [לשתות] יין בלא ברכה, מאחר שעקרו ממקומן.
 אין קידוש אלא במקום סעודה - ואם קידש ולא סעד לא יצא ידי קידוש.

Shulchan Aruch OC 273; 1

Kiddush must be in the place where one eats. In one room, from one corner to the other is considered the same place. Therefore if one made kiddush in one corner, and then decided to move to another corner to eat, even in a big hall, they do not need to say kiddush again. [Rama: From the house to the Succah is also considered like from one corner to another]. Some say that if you can see the place where you will eat, even if you will move from the house to the courtyard, you do not need to say kiddush again. Some say that even if you say kiddush in one place with the intention of eating in another place that is also good, provided that the two places are within one building, for example from one room to another, or from the roof to the ground floor. (And this is the Halacha).

שולחן ערוך אורח חיים סימן רעג סעיף א
 אין קידוש אלא במקום סעודה, ובבית אחד מפנה לפנה חשוב מקום אחד, שאם קידש לאכול בפנה זו ונמלך לאכול בפנה אחרת, אפי' הוא טרקלין גדול, א"צ לחזור ולקדש. הגה: ומבית לסוכה חשוב כמפנה לפנה וי"א שכל שרואה מקומו, אפילו מבית לחצר, א"צ לחזור ולקדש. וי"א שאם קידש במקום אחד על דעת לאכול במקום אחר, שפיר דמי, והוא שיהיו שני המקומות בבית אחד, כגון מחדר לחדר או מאיגרא לארעא, (וכן עיקר).

Shulchan Aruch OC 273; 3

If a person made kiddush but did not eat, they have not fulfilled the

שולחן ערוך אורח חיים סימן רעג סעיף ג
 אם קידש ולא סעד, אף ידי קידוש לא יצא. הגה: וצריך לאכול במקום קידוש לאלתר.

Rabbi

Sedley

Halacha

Shabbat Laws

SHIUR 6

Rabbi David Sedley

Mitzvah of kiddush. [Rama: And one must eat the meal immediately following kiddush.]

Shulchan Aruch 273; 5

The Gaonim write that the concept of kiddush in the place of a meal can be fulfilled with even a small amount. Even if a person only drinks enough wine to obligate themselves in an 'after blessing' they have fulfilled the Mitzvah of kiddush, and they may then finish their meal in a different place. However, only eating bread or drinking wine works, but not eating fruit.

שולחן ערוך אורח חיים סימן רעג סעיף ה

כתבו הגאונים הא דאין קידוש אלא במקום סעודה, אפי' אכל דבר מועט, או שתה כוס יין שחייב עליו ברכה, יצא ידי קידוש במקום סעודה וגומר סעודתו במקום אחר. ודוקא אכל לחם או שתה יין, אבל אכל פירות, לא.

Mishna Brura 273; 25

Drinks wine - and certainly eating cake made of one of the five species of grain, that this is more of a Shabbat meal than wine. But alcohol or any other kind of drink, even if it is the national drink, does not fulfil the Mitzvah of making a meal, since the only thing that really soothes the heart is wine. According to many Rishonim, one does not fulfil the concept of 'meal' with wine, and therefore one should only be lenient in exceptional circumstances.

משנה ברורה סימן רעג ס"ק כה

או שתה יין - וכ"ש אם אכל מיני תרגימא מה' מינים דיצא דהם חשיבי טפי לסעודת שבת מיין אבל שכר ושאר משקין אפילו אם היו חמר מדינה אין יוצא במ' במקום סעודה דלא סעיד הלב כמו יין. ועיין בחדושי הגרע"א ובתו"ש שהוכיחו דלכמה ראשונים אינו יוצא ידי קידוש במקום סעודה ע"י כוס יין וע"כ נראה שאין להקל בזה אלא במקום הדחק:

Cup for Kiddush

Igrot Moshe OC3; 39

Regarding paper cups and whether they may be used for kiddush. You had heard that I had said that it was forbidden to make kiddush in paper cups that are designed for a single use. This is true, based on Tosefot (Brachot 50), who say that one of the requirements for a cup of bracha is that the cup itself should be a complete *kli* (container). Even if only the base of the cup is broken, the cup is not kosher for kiddush.... It seems to me that a disposable cup, which is only for a single use, is even worse than a broken cup, since it has no importance at all, and is therefore not appropriate for kiddush. However, when there is no alternative perhaps one can be lenient. May you have a *chag kasher v'sameach*. Moshe Feinstein.

שו"ת אגרות משה חלק או"ח ג סימן לט

בדבר כוסות מנייר אם כשר לקידוש. הנה בדבר כוס לקידוש אם רשאי לעשות על כוס שנעשה מנייר שהוא כלי רק לשעה ששמע אשר אסרתי, אמת הדבר דהא התוספות מפרשים בברכות דף נ' ד"ה מודים וכן בשבת דף ע"ז כתבו זה בד"ה כדי בשם בני נרבונא דחי שנאמר בהדברים הצריכים בכוס של ברכה הוא שיהיה הכוס גופו כלי שלם ואיפסק כן בש"ע /או"ח/ סימן קפ"ג סעיף ג', וכתב המג"א סק"ה דאפילו נשבר רק בסיס שלמעלה נמי פסול אף שגוף הכוס שלם, וכוס של קידוש טעון כל מה שטעון כוס של בהמ"ז כדאיתא /או"ח/ בסימן רע"א סעיף י', אלמא דבעינן שיהא הכוס נאה שרק כוס כזה כשר לבהמ"ז ולקידוש, ורואה אני שכוס של נייר שהוא רק לשעה על פעם זה לבד הוא עוד גרוע דאין לו שום חשיבות שודאי אינו ראוי לבהמ"ז ולקידוש. אך כשליכא כוס אחר אולי יש להקל. ידידו המברכו בחג כשר ושמח, משה פיינשטיין.

שו"ת ציץ אליעזר חלק יב סימן כג

כוסות - נייר אם כשרים לנט"י = לנטילת ידים = וקידוש והבדלה. לת"ח אחד

(א) ע"ד אשר שאלני אם אפשר לקדש ולהבדיל על כוסות מנייר, באשר נצרך לכך למעשה, ובאשר כי שמע כעת שהגר"מ פיינשטיין אוסר. הנה השגתי לעיין בספרו החדש שו"ת אגרות משה חאו"ח ח"ג וראיתי לו בס"י ל"ט שהשיב אמנם בקצרה לאיסורא, וז"ל: דהא התוס' מפרשים בברכות ד' נ' ד"ה מודים וכן בשבת ע"ו כתבו זה בד"ה כדי בשם בני נרבונא, דחי שנאמר בהדברים הצריכים בכוס של ברכה הוא שיהיה הכוס גופו כלי שלם, ואיפסק כן בשו"ע סי' קפ"ג סעי' ג', וכתב המג"א סק"ה דאפילו נשבר רק בסיס שלמעלה נמי פסול אף שגוף הכוס שלם, וכוס של קידוש טעון כל מה שטעון כוס של ברהמ"ז כדאיתא בס"י רע"א סעי' י', אלמא דבעינן שיהא הכוס נאה שרק כוס כזה כשר לברהמ"ז ולקידוש, ורואה אני שכוס של נייר שהוא רק לשעה על פעם זה לבד הוא עוד גרוע דאין לו שום חשיבות שודאי אינו ראוי לברהמ"ז ולקידוש, אך כשליכא כוס אחר אולי יש להקל עכ"ל.

ואחר בקשת המחילה איני רואה בסיס לאיסורו, ואין הנידונים שוים כלל ועיקר, דהתם הרי עשוי היה מתחילה עם בסיס, ולכן כשנשבר ממנו לאחר מיכן פסולו בזה משום שבור ולא נקרא תו חי כפי יצירתו, וכפי שמסבירים התוס' בעירובין ד' כ"ט ע"ב ד"ה כדי ופסחים ד' ק"ח ע"ב ד"ה שתאן וב"ב ד' צ"ז ע"ב ד"ה עד, דשייך חי בכוס וכן מיתה כדאמרין גביהו שבירתן זו היא מיתתן ע"ש, מה שלא שייך זה בכוסות נייר שכך הוא תחילת יצירתם, והוא חי כפי היותו ולא נחסר ממנו כלום, ועיינתי בגוף דברי המהרי"ל ה' סעודה, שמשם הוא מקור דינו של המג"א, וראיתי שכתוב כן בהדיא שטעם פקפוקו בנשבר הבסיס היה מפני שיש שם שבור עליו, וטוען, דצריך הכוס להיות חי בלי שבירה דשבירת כלים זו היא מיתתו, ועל כן פקפק גם על נשבר בסיסו שלמטה כשם שפקפק בנפגם ונשבר קצת בשפתו, בטענתו דמאי אולמי האי מהאי, יעו"ש, וכ"כ גם בשו"ת כנה"ג באו"ח עיי"ש. וא"כ כ"ז לא שייך בכגון כוסות נייר דנידוננו שלא נחסר מהם כלום והמה שפיר בבחינת חי כפי תחילת היותם וכנ"ז. ואין ממילא כל פקפוק מלקדש או להבדיל עליהם.

(ב) ובס' אחד ממחברי זמנינו נקרא בשם שרגא המאיר סי' נ"ה ראיתי שדן על כוסות נייר אם כשרים לנט"י לסעודה, ומחבר הס' כ' לומר שרק בשעת הדחק גדול יש להתיר, ומביא שאבל הגאון מפאפא כתב לו שמותר גם לתחילה דכיון שנגעשו לשתות בהם בסעודה מה בכך שהם מנייר ובזול עד שמשליכין אותן אחר הסעודה סוף סוף לשם כך נעשו, ומעיר עליו מחבר הס' מדברי הרמב"ם בפ"ה ה"ז מכלים דמשמע משם שאם משליכין אותו אחר הסעודה לא הוי כלי, וכן מביא מגאב"ד מסאטמאר שאמר שאין לעשות קידוש בהן דכיון דמשליכין אותם לאחר שתי' לא הוי כלי ע"ש.

ולדעתי הצדק עם הגאון מפאפא, ואין כל ראי' מההיא דהרמב"ם בפ"ה דכלים ה"ז, דבשם המדובר על קרן שמשתמש בה באקראי ומשליכה, באופן שאין כל הוכחה לפי המבנה שלה שעשויה לשמש כלי, ובכל זאת גם שם מסיים שאבל אם חישב עליה מקבלת טומאה. ומשא"כ בנידוננו בכוסות נייר שמתחילת עשייתם עשויים בצורה כזאת, ולשם כך, שישתמשו בהם לשתיה, ולמעשה ראוים המה להיות קיימים ועומדים לכמה וכמה שתיות, ורק מפני שהמה בזול משליכים אותם ע"פ רוב לאחר שתיה, בכל כגון דא נראה דבודאי שם כלי עליהם הן בגלל שעשויים ככלים והן בגלל שיש גם תחילת מחשבה לכך שמהני אפילו בקרן.

(ג) והוכחה ברורה ומפורשת לכך יש להביא מדברי הרמב"ם בפ"ב מכלים ה"א שפוסק וז"ל: העושה כלי קיבול מ"מ הרי זה מקבל טומאה בכל שהוא מן התורה ואין לכלי קיבול שיעור והוא שיעשה דבר של קיימא שאפשר שיעמוד כיצד העושה כלי מן העור המצה שלא נתעבד כלל או מן הנייר אע"פ שאין הנייר מקבל טומאה או מקליפת הרימון והאגוז והאלון אפילו חקקום התינוקות למוד בהן את העפר או שהתקינום לכף המאזנים הרי אלו מקבלים טומאה שתינוק חרש שוטה וקטן יש להן מעשה אע"פ שאין להם מחשבה, אבל העושה כלים מן הלפת והאתרוג והדלעת היבשים שחקקו למוד בהן וכל כיוצא בהן הרי הן טהורין לפי שא"א שיעמדו אלא זמן מועט עכ"ל. הרי לנו מפורש יוצא מדברי הרמב"ם דכלי - מנייר מקרי של קיימא ואפילו אם התקינו כלי כזה מנייר תינוקות שאין להם מחשבה ולשם צורך משחקם למוד בהן עפר או לשם כף מאזנים נחשבים שפיר לכלי ומקבלים טומאה מפני שיש להן מעשה, ולא קובע כלל מה שזולים הם ובודאי משליכים אותם לאחר מיכן, היות וכשעצמם ראוים למתקיים, ולא מוצא מכלל זה אלא דבר שלעצמו אינו מתקיים והולך ומתפרק כעשיית כלים מן הלפת והאתרוג והדלעת היבשים.

וא"כ דון מינה לכוסות - נייר של חידונו אשר עשויים מתחילה לשם כך וראויים כשעצמם למתקיים, ועושים חיזוק לכך שיתקיימו ע"י משיחתם בפרפין וכדומה, ושותים בהם אפילו חמים ונשאים קיימים, שבודאי הברור שמותר לקדש או להבדיל בהם, וכן ליטול בהם נטילת ידים לסעודה. ולא משנה כלל מה שאין נזהרים בהן לקיימם בגלל זה שאפשר לקנותם בזול, דהעיקר בזה מה שבעצם ראויים המה להשתמש בהם הרבה פעמים ושם כלי עליהם, ומה שעל הכוס שם חי ושלם עליו.